

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

*Rektori otsus 08.03.2019 nr 6.1-19/754-1
Teabevaldaja nimi: Sisekaitseakadeemia
Juurdepääsupiirangu alus: AvTS § 35 lg 1 p 10,
AvTS § 35 lg 1 p 19, MKS § 26
Lõpptähtaeg: 08.03.2024
Märke vormistamise kuupäev: 08.03.2019*

Sisekaitseakadeemia

Finantskolledž

Sireli Pilpak

**MAKSUVÕLA TASUMISE AJATAMISE MÕJU JA
OTSTARBEKUS ÄRIÜHINGUTE NÄITEL**

Lõputöö

Juhendaja:

Liina Jõõts, MPA

Kaasjuhendaja:

Kerly Randlane, PhD

Tallinn 2019

SISEKAITSEAKADEEMIA LÕPUTÖÖ ANNOTATSIOON

Finantskolledž	Juuni 2019
<p>Töö pealkiri eesti keeles: Maksuvõla tasumise ajatamise mõju ja otstarbekus äriühingute näitel</p> <p>Töö pealkiri võõrkeeles: The impact and expediency of payment of tax arrears in instalments by using the example of corporate entities</p> <p>Lõputöö on kirjutatud eesti keeles ja koosneb 44-st leheküljest. Töö koostamisel on kasutatud 43 allikat, millele on nõuetekohaselt viidatud.</p> <p>Lõputöö eesmärk on välja selgitada, milliste äriühingute näitajate korral on ajatamine tulemuslik ja seetõttu otstarbekas.</p> <p>Lõputöö eesmärgi täitmiseks püstitatakse järgmised uurimisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Anda ülevaade ajatamise olemusest ja eesmärgist. 2. Anda ülevaade ajatamise alternatiividest. 3. Analüüsida äriühingute näitajate muutusi peale ajatamist ning leida, milliste kriteeriumite põhjal saab lugeda ajatamise tulemuse positiivseks või negatiivseks. 4. Analüüsida äriühingute näitajate seoseid ajatamise tulemuslikkusega ning leida, milliste näitajate korral oli otstarbekas maksuvõlg ajatada ja millal mitte. <p>Uurimismeetodina kasutatakse nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset metoodikat.</p> <p>. Juhul, kui maksuhalduri kaalutusotsustel on isik püsivalt maksejõuetu ning seetõttu tema maksuvõlga ei ajatata siis tuleb maksuhalduril teavitada juriidilist isikut, et tal lasub kohustus esitada pankrotiavaldus.</p>	
Võtmesõnad: maksuvõlg, ajatamine, MTA, juriidiline isik	
Võõrkeelsed võtmesõnad: tax arrear, payment of tax liabilities in instalments, legal person	
Säilitamise koht: Sisekaitseakadeemia raamatukogu	
<p>Töö autor: <i>Sireli Pilpak</i></p> <p>Olen koostanud lõputöö iseseisvalt. Kõik lõputöö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, seisukohad, kirjalikest allikatest ja mujal allikates saadud info on nõuetekohaselt viidatud.</p>	
Allkiri:	
Vastab lõputöö nõuetele	
Juhendaja: Liina Jõõts	Allkiri:
Vastab lõputöö nõuetele	
Kaasjuhendaja: Kerly Randlane	Allkiri:
Kaitsmisele lubatud	
Kolledži direktor: Kerly Randlane	Allkiri:

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. MAKSUVÕLA TASUMISE AJATAMISE OLEMUS JA SELLE ALTERNATIIVID	7
1.1. Ajatamise mõiste ja olemus.....	7
1.2. Ajatamise alternatiivid	14
2. MAKSUVÕLA TASUMISE AJATAMISE OTSTARBEKUS ÄRIÜHINGUTE NÄITEL	22
2.1. Ajatamise graafikuga äriühingute näitajad.....	22
2.2. Ajatamise mõju ning selle otstarbekus.....	29
KOKKUVÕTE	36
SUMMARY	39
VIIDATUD ALLIKATE LOETELU	41

SISSEJUHATUS

Eestis on äriühingute arv pidevalt kasvav. Statistikaameti andmetel on aastatel 2012-2018 registreeritud äriühingute arv kasvanud kolmandiku ja tegutsevate ettevõtete arv ligi veerandi võrra. Maksu- ja Tolliameti andmetel on maksude tasumise distsipliin Eestis kõrge, vabatahtlikult tasutud maksukohustuste osakaal on läbi aastate olnud stabiilselt üle 99%. Siiski tähendab äriühingute arvu kasv paratamatult ka ajutistes või püsivates makseraskustes olevate äriühingute arvu tõusu. Maksu- ja Tolliameti andmetel on ajatamist taotlevate isikute arv viimastel aastatel olnud kasvutrendis. Makseraskuse olukorra lahendamiseks on seaduses ette nähtud mitmeid võimalusi, näiteks saavad isikud oma maksuvõlgu ajatada või esitada saneerimiseks või pankrotimenetluse algatamiseks kohtule avaldus. Maksuhaldur kasutab ajatamise taotluste menetlemisel maksukorralduse seadusest tulenevat kaalutusõigust. See tähendab, et maksuhaldurile on seadusega antud volitus kaaluda, kas ajatada isiku maksuvõlg või mitte.

Lõputöö teema on aktuaalne, sest Eestis kasvab statistikaameti andmetel äriühingute arv iga aastaga ning Maksu- ja Tolliameti andmetel suureneb iga aastaga ka ajatatud võlga isikute arv. Lisaks on Maksu- ja Tolliameti arengukava 2017-2020 üheks eesmärgiks pakkuda paindlike lahendusi makseraskustes maksumaksjale, sealhulgas viia sisse paindlikumaid ajatamisgraafikuid ning samas tagada ka võrdne konkurentsikeskkond (Maksu- ja Tolliamet, 2017, lk 13).

Lõputöö uudsus seisneb selles, et varasemalt ei ole Sisekaitseakadeemia lõputöodes uuritud maksuvõla tasumise ajatamise mõju ja otstarbekust äriühingute näitel.

Kui puudub teadmine, milliste näitajatega äriühingutele mõjub ajatamine positiivselt, siis ei ole võimalik teha õigeid kaalutusotsuseid ajatamise menetlustes. See suurendab riski, et isikud tegutsevad püsiva maksejõuetuse olukorras edasi, maksud jäävad laekumata ning maksuhaldur suurendab ebavõrdsust ärikeskkonnas. Seetõttu on vajalik hinnata, millist mõju avaldab ja kui otstarbekas on ajatamine erinevate näitajatega äriühingute puhul. Sellest tulenevalt on lõputöö uurimisprobleemiks küsimus, milliste näitajatega äriühingute maksuvõla ajatamine on otstarbekas ja annab positiivse tulemuse?

Lõputöö eesmärk on välja selgitada, milliste äriühingute näitajate korral on ajatamine tulemuslik ja seetõttu otstarbekas.

Lõputöö eesmärgi täitmiseks püstitatakse järgmised uurimisülesanded:

1. Anda ülevaade ajatamise olemusest ja eesmärgist.
2. Anda ülevaade ajatamise alternatiividest.
3. Analüüsida äriühingute näitajate muutusi peale ajatamist ning leida, milliste kriteeriumite põhjal saab lugeda ajatamise tulemuse positiivseks või negatiivseks.
4. Analüüsida äriühingute näitajate seoseid maksuvõla tasumise ajatamise tulemuslikkusega ning leida, milliste näitajate korral oli otstarbekas maksuvõlg ajatada ja millal mitte.

Lõputöös eesmärgi saavutamiseks kasutatakse nii kvalitatiivset kui ka kvantitatiivset uurimismetoodikat. Töös kasutatakse inglisekeelseid teadusallikaid, eesti- ja võõrkeelseid artikleid ning teisi olulisi teemaga seotud allikad. Lisaks kasutatakse asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud ajatamise juhendit. Empiirilises osas kasutatakse Maksu- ja Tolliameti massandmeid äriühingute kohta, kelle maksuvõlg on ajatatud, et analüüsida ajatamise mõju ja otstarbekust. Andmed on saadud maksukohustuslaste registrist tehtud päringu tulemusel. Kuna maksukohustuslaste registrist saadud andmed on juurdepääsu piiranguga, siis ei ole neid ka lõputööde lisades välja toodud.

Lõputöö koosneb kahest peatükist, mis omakorda jagunevad kaheks alapeatükiks. Esimeses peatükis antakse ülevaade ajatamise olemusest ning ajatamise alternatiividest. Esimeses alapeatükis antakse ülevaade ajatamise olemusest ja eesmärkidest. Teises alapeatükis antakse ülevaade variantidest, mille vahel on isikul (ajutise) makseraskuse olukorras võimalik valida.

Teises peatükis antakse ülevaade ajatamise graafiku saanud äriühingute majandusnäitajate muutustest peale ajatamist ning leitakse, milliste näitajate korral oli otstarbekas maksuvõlg ajatada ja millal mitte. Teise peatüki esimeses alapeatükis analüüsitakse ning antakse ülevaade, milliste näitajatega äriühingud maksuvõlga ajatavad, kuidas need näitajad ajatamise järel muutuvad ning milliste näitajate põhjal tuleks lugeda ajatamise tulemus positiivseks või negatiivseks. Teise peatüki teises alapeatükis analüüsitakse, millised seosed on äriühingute

näitajate ja ajatamise otstarbekuse vahel ning pakutakse välja kriteeriumid ajatamise võimaldamise otsustamiseks.

1. MAKSUVÕLA TASUMISE AJATAMISE OLEMUS JA SELLE ALTERNATIIVID

1.1. Ajatamise mõiste ja olemus

Eestis on ajutise makseraskuse korral ette nähtud võimalus taotleda maksuvõla tasumise ajatamist. Eestis on palju võlgnikke, kes ei tule toime maksude õigeaegse tasumisega. 1. jaanuari 2019 seisuga on Eestis kokku 35 238 maksuvõlgnikku ning võlasumma ulatub peaaegu 275 miljonini (Maksu- ja Tolliamet, 2019). Ajatamist saab taotleda ainult maksuvõla puhul, seega on esmalt vaja käsitleda põgusalt maksuvõla olemust ning seejärel anda põhjalik ülevaade ajatamise olemusest ning eesmärkidest.

Maksukorralduse seaduse § 32 järgi on maksuvõlg tähtpäevaks tasumata jäetud maksusumma, tollivõlast tulenev tähtpäevaks tasumata maksusumma ning maksukohustuslase esitatud taotluse alusel alusetult tagastatud maksusumma (Maksukorralduse seadus, 2002). Eelkõige mõistetakse tasumata maksusumma all riiklike makse, lisaks ka sundkindlustusmakseid ja keskkonnatasusid. Riiklikeks maksudeks on (Maksukorralduse seadus, 2002):

- tulumaks;
- sotsiaalmaks;
- maamaks;
- hasartmängumaks;
- käibemaks;
- tollimaks;
- aktsiisid;
- raskeveokimaks;
- ettevõtlustulu maks.

Maksuvõla hulka kuulub lisaks maksuintress. Intressiga on tegemist maksukohustuste täitmise viivitamise eest määratud lisamaksega (Randlane, 2016, lk 23-24). Maksuintress on oma olemuselt haldusõiguslik mõjutusvahend, mille eesmärgiks on kindlustada maksete õigeaegne ja õiges summas tasumine (Jõgi & Uibo, 2017, lk. 224). Intressikohustus on kehtiv ainult siis,

kui põhivõlg on sissenõutav, kui võlg on aegunud või kustutatud, siis sellega lõppeb ka intressikohustus (Lehis, 2009, lk 195).

Maksuvõla tekke põhjuseid on erinevaid. Sageli on selleks inimese teadmatus, et tal on tekkinud maksukohustus, piisavate vahendite puudumine, et võlg ära tasuda või ka teadlikult maksude maksmisest hoidumine. Näiteks aastatel 2008-2010 valitses Eestis majanduslangus, ning seetõttu tõusis märgatavalt ka isikutel maksuvõla suurus riigi ees (Randlane, 2012, p. 90). Majanduslanguse tõttu ei olnud isikutel piisavalt vabasid vahendeid, et oma maksud õigeaegselt tasuda. Põhjuseks võib olla ka see, et isikul on maksuvõlg tekkinud, kuid talle ei mõjunud maksuhalduri teavitamise viis. Näiteks Ameerika Ühendriikides viidi läbi uuring, kus erinevatele isikutele saadeti kolme erineva stiiliga kiri. Esimene oli viisakas stiilis personaalne kiri infoga isiku maksuvõla ning selle tasumise võimaluste kohta. Teises kirjas oli informatiivne tekst selle kohta, miks maksusummat sisse nõutakse. Kolmandas kirjas oli rangem stiil, kus rõhuti karmidele tagajärgedele. Tulemustes selgus, et efektiivsem on viis, kus maksuhaldur jääb viisakaks ja seletab maksuvõla tekkimise aluseid ning rangema stiiliga kirja saades oli maksuvõla laekumine madalam. (Farrar, et.al., 2019, pp. 169–176) Viimastel aastatel on ka Eesti maksuhaldur pööranud suuremat rõhku selge sõnumi põhimõtete järgmisele ning kasutab viisakat ning tavainimesele mõistetavat stiili, millest on bürokraatlikud ja kantseliitlikud elemendid eemaldatud.

Kõige lihtsam, kiirem ja odavam viis on maksta maksud koheselt, kuid kui maksumaksja satub raskustesse, siis on maksuvõlgade ajatamine üks variantidest, kuidas olukorda lahendada. Maksuvõla tasumise ajatamine on ajutise maksuvõla ositi tasumine igakuiselt selleks kehtestatud graafiku alusel. (Maksu- ja Tolliamet, 2018) Maksukorralduse seaduse § 111 lõike 1 järgi on maksuhalduril õigus ajutistes makseraskustes maksukohustuse esitatud taotluse alusel ajatada tema maksuvõla tasumine. Isik võib seega ajatamist taotleda juhul, kui ta ei ole hetkel suuteline maksuvõlga tasuma, kuid on võimeline edaspidi seda tegema (Maksukorralduse seaduse seletuskiri, 2014). Ajatamise puhul on tegemist haldusaktiga, millega maksuhaldur annab kinnituse, et mitte alustada võla sundtäitmist, kui võlgnik peab kinni maksegraafikust (Lehis, 2018, lk 25).

Selleks, et maksuvõlga ajatada, tuleb rahandusministri määruse § 1 lõike 1 ja 2 kohaselt maksumaksjal esitada kirjalik taotlus koos maksuvõla tasumise ajakavaga Maksu- ja

Tolliametile. Samuti tuleb taotlusele kirjutada põhjalikult, kuidas suudab maksumaksja oma võlga tasuda ning põhjused, miks isikul võlg tekkis. (Rahandusminister, 2002) Selleks, et tõendada enda võimet võlga tasuda, tuleb maksumaksjal esitada kulude ja tulude prognoos taotletava ajatamisperioodi kohta. Ajatamise taotlust on võimalik täita nii e-maksuameti/e-tolli keskkonnas, kui ka esitada taotlus e-posti teel või pabervormil (Maksu- ja Tolliamet, 2018).

Üheks võimaluseks on maksuvõlg ajatada lihtsustatud korras. Määruse § 4 prim alusel tehakse otsus automaatselt, juhul kui (Rahandusminister, 2002):

- maksukohustuste suurus on kuni 20 000 eurot;
- soovitava maksegraafiku pikkus on kuni 12 kuud;
- kõik kohustuslikud maksudeklaratsioonid on esitatud õigeaegselt;
- puudub kehtiv maksuvõla tasumise ajakava või kohtu kinnitatud kompromissgraafik;
- kasutajal ei ole tasumata maksuhalduri määratud trahve, sunnirahasid ega kohtumenetluse tõttu tekkinud avalik-õiguslikke nõudeid (trahv, sundraha, rahaline karistus, menetluskulud);
- taotleja suhtes ei ole alustatud pankroti-, likvideerimis- ega saneerimismenetlust;
- puudub solidaarvõlg (s.o maksuvõlg, mida mitu isikut peavad täitma ühiselt);
- mistahes maksukohustise osas puuduvad vaidlused;
- maksuvõlga ei ole edastatud sundtäitmisele;
- viimase kuue kuu jooksul ei ole maksuvõla tasumise ajakava kehtetuks tunnistatud.

Kui maksumaksja ei vasta kõigile eeltoodud kriteeriumile, siis tähendab see seda, et tema maksuvõlg ei kuulu ajatamisele lihtsustatud korras. Sellegipoolest ei välista kriteeriumitele mittevastamine ajatamise taotluse esitamist ning selle menetlemist tavakorras. (Randlane, 2016, lk 80)

Lihtsustatud ajatamise eeliseks võrreldes tavapärase menetlusega on see, et lihtsustatud korras läbi viidud menetlus on kiirem ja lihtsam. Maksumaksjal ei tule esitada lisadokumente ja ajatamise otsuse vastus tuleb automaatselt. (Randlane, 2016, lk 81)

Teiseks variandiks on ajatamise taotluse menetlemine tavakorras. Nii lihtsustatud ajatamisele, kui ka tavakorras läbiviidud ajatamise menetlusele eelneb maksumaksja taotlus koos põhjendusega, kuidas suudetakse maksuvõlg tasuda ning maksegraafiku pikkuse sooviga. Kui

maksuvõlga soovib ajatada juriidiline isik, siis peab isik tavamenetluses lisaks taotlusele esitama bilansi, kasumiaruande, rahavoogude prognoosi taotletava ajatamisperioodi kohta, võimaliku tagatise ning esindaja olemasolul esindaja volituse. (Randlane, 2016, lk 82)

Ka tavakorras menetlemisel on ette nähtud näitajad, mille järgi otsustatakse, kas maksuvõlga saab ajatada või mitte. Vastavad näitajad on väljatoodud maksukorralduse seaduses. Maksukorralduse seaduse § 112 lõige 2 kohaselt võtab maksuhaldur ajatamise taotluse rahuldamises arvesse maksukohustuslase varalist seisundit, majandusnäitajaid, varasemat maksuseadustest tulenevate kohustuste täitmist, maksuvõla ajatamise otstarbekust ning tagatise esitamise nõudmisel selle usaldusväärust. Maksuhaldur teeb oma otsuse teatavaks 20 päeva jooksul alates maksumaksja esitatavast taotlusest. Rahandusministri määruse § 3 lõike 4 alusel jõustub otsus maksuvõla tasumise ajatamise kohta vastuvõtmise päevast arvates (Rahandusminister, 2002).

Otsuse tegemisel kasutab maksuhaldur kaalutusõigust. Kaalutusõiguse kasutamisel tuleb lähtuda õiguse üldpõhimõtetest, arvestades olulisi asjaolusid ning kaaludes põhjendatud huve. (Haldusmenetluse seadus, 2001). Seega kaalutusõigust kasutades tuleb ajatamise otsuses märkida kaalutlused, millest on maksuhaldur lähtunud (Tammert, 2005, lk 31). Et maksuhaldur saaks langetada õiglase otsuse, siis tuleks leida need kriteeriumid, mis on seaduses oluliseks peetud ja millest on lähtutud (Pikamäe, 2006). Samuti peaks maksuhaldur hindama, kas ajatamine on isikule otstarbekas. Kui näiteks füüsilisel isikul on võimalus maks tasuda ilma, et ta satuks raskesse olukorda, siis pole ajatamine põhjendatud. (Varul, 2009)

Maksuhalduril on õigus nõuda maksumaksjalt ajatamise korral tagatist. Tagatise liigid on – käendus, maksuhalduri pangakontole makstud tagatissumma, registerpant või hüpoteek. (Maksukorralduse seadus, 2002) Tagatise ulatuse määramisel võetakse arvesse tagatava nõude ja võimaliku sundtäitmise kulude suurust. Sundtäitmise kulusid ei arvestata juurde vaid siis, kui tagatiseks on maksuhaldurile makstud tagatissumma või kui käendajaks on maksuhalduri poolt aktsepteeritud käendaja, milleks võivad olla erinevad Eesti pangad. Lisaks peab olema tagatis kindlustatud ning Maksu- ja Tolliamet tuleb seada soodustatud isikuks. (Maksu- ja Tolliamet, 2018) Maksu- ja Tolliamet eelistab hüpoteeki, kuna selle väärtus ei ole ajas kiiresti muutuv. Samas maksumaksjale on tagatise esitamine tülikas ja koormav, kuna tagatise seadmisel peab maksukohustuslane tasuma notaritasud. Pandi seadmisel ja selle väärtuse

hindamisel lähtutakse üldjuhul eksperthinnangust, mis peab olema väljastatud kutselise hindaja poolt ja ei tohi olla vanem kui kolm kuud. (Maksu- ja Tolliamet, 2018)

Olukorras, kus isik on saanud maksegraafiku, kuid ei pea kinni ajatamise graafiku tingimustest, on maksuametnikul õigus ajatamise otsus tühistada. Kui maksukohustuslane ei pea korrektselt maksegraafikust kinni, ei esita ajakava kehtimise perioodil tähtjaks deklaratsioone, ei tasu ajakava kehtimis perioodil oma jooksvaid makse, ei täida kohustust hoida maksuvõla tagamiseks pandiga koormatud asja või ei esita tagatise väärtuse vähenemise korral maksuhaldurile asendustagatist samas väärtuses, siis on maksuhalduril õigus ajatamise otsus kehtetuks tunnistada. Kui otsus on tunnistatud kehtetuks, siis on halduril õigus maksuvõlga sundtäita. (Maksu- ja Tolliamet 2018) Lisaks on maksuhalduril õigus arvestada ajatatud maksusummalt tagasiulatuvalt täismääras intressi ning tunnistada kehtetuks intressimäära soodustus (Maksukorralduse seadus, 2002).

Kui maksuhaldur leiab, et ajatamine ei ole asjakohane ning jätab taotluse rahuldamata või rahuldab osaliselt, siis peab maksuhaldur seda otsust motiveerima (Maksukorralduse seadus, 2018). Põhjenduses peab olema faktiline ja õiguslik alus ning kaalutlusõigust kasutades tuleb märkida kaalutlused, millest on lähtunud (Haldusmenetluse seadus, 2001)

Ajatamise rahuldamata jätmise alused on nimetatud maksukorralduse seaduse § 112 lg-s 4:

- taotluses puudub põhjendus või see ei ole piisav;
- maksukohustuslasele on tehtud korraldus tasuda maksuvõlg 48 tunni jooksul korralduse saamise päevast;
- maksukohustuslane ei pea õigusaktides sätestatud korras arvestust, ei esita maksudeklaratsioone või ei hoia alles dokumente;
- maksukohustuslane ei esita nõutavat tagatist või maksuhaldur ei pea esitatud tagatist piisavaks või usaldusväärseks;
- esineb muid asjaolusid, mille tõttu maksuhaldur ei pea maksuvõla tasumise ajatamist otstarbekaks.

(Maksu- ja Tolliamet, 2017, lk 4) Ebaotstarbekaks saab pidada näiteks sellise ajatamise graafiku kinnitamist, mille puhul igakuised osamaksed on väiksemad, kui juurde arvestatav intress ja kokkuvõttes maksuvõlg suureneb igakuiselt. Samuti on riigi seisukohast ebaotstarbekas ajatada maksuvõla tasumist pikemaks perioodiks, kui on maksuvõla sundtäitmise aegumise tähtaeg. Äriühingu võla ajatamist ei saa otstarbekaks pidada, kui omakapital on negatiivne, kuna vastavalt äriseadustiku §-dele 176 ja 301 peab äriühingu netovara, mis on vastavalt raamatupidamise seaduse § 3 lg-le 3 omakapital, moodustama vähemalt pool osa- või aktsiakapitalist. Negatiivse omakapitali olemasolu võib viia äriühingu ka sundlõpetamise olukorda. Samuti ei saa otstarbekaks pidada ajatamist, kui isiku maksekäitumine on olnud väga halb ja võlg on pikaajaline.

Maksuvõla ajatamise positiivse vastuse saamisel tuleb silmas pidada, et ajatatud võla puhul ei ole tegemist maksepuhkusega, ehk ajatatud võlg tuleb tasuda maksegraafiku alusel ning uued tekkivad maksukohustused vastavalt tähtaegadele. See tähendab, et maksuvõla ajatamine ei vabasta isikut teistest maksukohustustest, mis tal tekivad ning neid tuleb tasuda jooksvalt. (Maksu- ja Tolliamet, 2018) Sellegipoolest, kui võlgnikul on soov ja võimalus võlg graafikus ettenähtud kuupäevast varem ära tasuda, siis on seda võimalik teha. Juriidiline isik ja füüsilisest isikust ettevõtja peavad arvestama, et intressidelt, sealhulgas ajatamise kestel arvestatud intressidelt, tuleb peale nende tasumist maksta tulumaksu, kuna tegemist on ettevõtlusega mitteseotud kuluga. 2020. aastal jõustub maksukorralduse seaduse muudatus, mille kohaselt saab ettevõtlustulu alla liigitada ka ajatamisega seotud intressi (Tulumaksuseadus, 1999).

Maksuvõla ajatamine toob füüsilisele isikule kui ka juriidilisele isikule kaasa mitmeid eeliseid. Maksuvõlgade info on avalik ning seda on võimalik kontrollida maksuhalduri kodulehel avaliku võlapäringu kaudu. Ajatamise korral on avalikus päringus võla juures aga vastav märge, mis muudab isiku usaldusväärsemaks. Lisaks avaldab maksuhaldur igakuiselt kodulehel juriidilisest isikust võlglaste nimekirja. Nimekirjas avaldatakse need isikud, kelle maksuvõlg on vähemalt 1000 eurot ning tasumise tähtpäevast on möödunud vähemalt 30

päeva, kuid ei avaldata isikuid, kellel on maksuvõla tasumise graafik. (Maksu- ja Tolliamet, 2019) Seetõttu on isikud motiveeritud ajutise makseraskuse olukorras enda maksuvõlga ajatama. Seda selletõttu, et füüsilisest isikust ettevõtja või juriidiline isik püüab vältida oma maine kahjustamist.

Ajatatud maksuvõlga ei arvestata maksuvõla puudumise tõendi moodustamisel maksuvõla hulka (Maksukorralduse seadus, 2002). Maksuvõla puudumise tõendit võivad ettevõtted vajada erinevate tegevuslubade taotlemisel. Riigihankel osalemiseks peavad ettevõttel puuduma maksuvõlad maksukorralduse seaduse mõistes (Riigihangete seadus, 2017). Seega soovivad maksuvõla puudumise tõendit saada ka riigihankel osalevad äriühingud. Kuna riigihanke puhul ei toimu tavapärase turukonkurents, vaid seda subsideerib tihti riik, siis tuleb tagada riigihanke konkursil isikute tegevuses suurem läbipaistvus ja kontrollitavus. See tagab selle, et hankija ei eelista soosikuid ega tegutse omavoliliselt. (Minumets & Kulm, 2014, lk 24)

Järgmise ajatamise eelisenä saab välja tuua selle, et maksuvõlga ajatades on maksukorralduse seaduse § 117 lõike 2 alusel maksuhalduril õigus vähendada võlgnikul intressimäär kuni 50 % ajatamise otsuse vastuvõtmise päevast arvates. Intressimäär on tavapäraselt 0,06% päevas, kuid ajatatud maksuvõla puhul on see 0,03%. Praegu kehtiva seaduse alusel ei saa intressimäärä soodustust küsida tagasiulatuvalt, kuid 2020. aastal jõustub maksukorralduse seaduses muudatus, mis võimaldab tagasiulatuvalt küsida intressimäärä soodustust, kuid ainult erandjuhtudel. (Maksukorralduse seadus, 2002) Kui maksukohustuslane ei ole tasunud ajatamisgraafikus sisalduvaid nõudeid tähtaegselt, siis arvestab maksuhaldur tähtaegselt tasumata nõuetelt intressi täismääras 0,06 protsenti päevas (Rahandusministeerium, 2014).

Maksuvõla ajatamise positiivse otsuse puhul ei ole maksuhalduril võimalik pöörata maksuvõlg sundtäitmisele, mis on võlgniku jaoks suureks eeliseks ja motivatsiooniks, miks maksuvõlg ajatada. Kui maksuhaldur alustab sundtäitmist, siis üldjuhul esimeses järjekorras arestitakse isiku pangakontod (Maksu- ja Tolliamet, 2018). Pangakontode arestimine aga piirab oluliselt juriidilise isiku äritegevust.

Kui maksukohustuslane on jätnud graafikujärgse makse tasumata, siis tuleb peale graafiku kehtetuks tunnistamist maksuhalduril teha võlgnikule sundtäitmise hoiatus koos täitmata

jätmise tagajärgedega. Kui seejärel ei ole võlgnik täitnud oma kohustust, siis on võimalik maksuhalduril maksuvõlg sundtäitmisele viia. (Maksukorralduse seadus, 2002)

Kokkuvõtvalt on maksuvõlg tähtpäevaks tasumata jäetud maksusumma ning sellepealt arvestatud intress. Kui isik satub ajutistesse makseraskustesse, siis on tal võimalik oma maksuvõla tasumine ajatada. Maksuvõla tasumise ajatamine on ajutise maksuvõla ositi tasumine igakuiselt selleks kehtestatud graafiku alusel. Vastavalt lihtsustatud ajatamise kriteeriumitele toimub ajatamine, kas lihtsustatud korras, ehk vastuse saab kohe automaatselt või siis tavakorras, mille vastuse saamiseks läheb kuni 20 päeva aega. Ajatamise peamisteks eelisteks on intressimäära soodustuse saamise võimalus, maksuvõla puudumise tõendi saamise võimalus, riigihanketel osalemise võimalus ning maksuhalduri sundtoimingute vältimine. Juriidilisele isikule on ajatamine eriti oluline, kuna siis ei arestita tema pangakontosid ning äritegevus saab ajutise makseraskuse olukorras edasi toimuda.

1.2. Ajatamise alternatiivid

Selleks, et lõputöö empiirilises osas analüüsida, kas ajatamine oli konkreetsetes olukordades otstarbekas ja mõistlik, siis vaadeldakse käesolevas alapeatükis põhilisi võimalusi, mille vahel on äriühingul võimalik maksejõuetuse olukorras valida.

Kui maksukohustuslasel on tekkinud ajutine maksuvõlg ning ei suuda seda oma rahaliste vahenditega ära tasuda, siis ajatamise kõrval on üheks lihtsamaks ja kiiremaks võimaluseks võtta laen. Võlaõigusseaduse § 396 lõike 1 järgi laenulepinguga kohustab üks osapool andma teisele osapoolle rahasumma ja laenusaja ehk siis võlgnik kohustab selle teatud ajajooksul tagasi maksma (Võlaõigusseadus, 2001). Laenuandja ülesandeks on laenuese üle anda, ehk siis raha üleandmine. Kohustus on täidetud siis, kui laenusaja on raha vastu võtnud ning sellega tekib laenuandjal tagasimaksmisnõue laenusaja vastu. (Schlechtriem, 2000, lk 107)

Laenu saab taotleda eelkõige krediitiasutustest, mis peavad rangelt järgima krediteerimise põhiprintsiipe, häid pangandustavasid ning mõistliku laenamise põhimõtet. Üha rohkem on levima hakanud ka P2P laenud, kus laenuandjad- ja võtjad viiakse kokku vastava teenusepakkuja poolt. (Rahandus, 2017)

Laen, mida isik peab pärast tagasi maksuma, nimetatakse põhiosaks. Kui isik on võtnud laenu majandus- või kutsetegevuse jaoks tekib lisaks kõrvalkohustus, ehk siis tuleb maksta intressi. Kui tegemist peaks olema muu lepinguga, siis on intressi tasumise kohustus kokkulepitud. Kui kokkulepet ei ole, siis eeldatakse, et ei tule tasuda ka intressi. (Jänes, 2008)

Vastavalt laenu saamise tingimustele võib isikul lasuda kohustus tagada laenuandjale tagatis. Laenu tagatiseks saab olla näiteks auto, kinnisvara, väärtpaberid. Üldjuhul peab olema laenu tagatiseks olev vara kindlustatud. (Rahandus, 2017) Kui laenu tagasimaksmisel peaks tekkima isikul raskusi, näiteks ta on töö kaotanud, siis saab laenuvõtja taotleda maksepuhkust, mis aga maksuvõla ajatamise puhul ei ole võimalik.

1990- 2008. aasta Ameerika Ühendriikide laenuvõtjate andmeid analüüsid selgus, et isikud, kellel oli parem juhtimisvõime, said madalama pangalaenu hinna. Selle põhjuseks saab välja tuua, et tiptasemel juhid suudavad toota ettevõttele paremat kasumlikkust. Samuti suudavad kõrgema juhtimisvõimega isikud anda usaldusväärsemad esitatavad finantsaruanded, mis loovad pankadele usaldusväärse tunde. (Franco, et.al., 2017, pp. 1315-1334) Pangad jälgivad seda, kas tegemist on ajutise makseraskusega või tundub, et laenu andmine pikendaks ettevõtte ellujäämist, sealjuures mitte arenedes paremuse poole. Ehk on oluline, et tegemist oleks pigem panga silmis ajutise maksejõuetusega, millest väljatulek on tõenäolisem. Sellega võib kaasneda ka ettevõtete ellujäämisinstinkt, kus nad soovivad uute mõtete ja innovaatiliste ideedega areneda edasi. (Kim & Park, 2017, pp. 244-250)

Peale laenu võtmise saavad äriühingud kasutada ka arvelduskrediiti. Arvelduskrediit tähendab olukorda, kus ettevõtja saab kasutada suuremat summat kui pangakontol on olemas. See tähendab, et pank ja ettevõtja on sõlminud omavahel lepingu, kus ettevõtjal on võimalik minna oma arvelduskontoga miinustesse. (Truuts, 2016) Siinkohal aga võib takistuseks saada see, et osad pangad ei pruugi anda arvelduskrediiti kui isikul on maksuvõlg.

Kui isik, kes on esitanud maksuvõla ajatamise taotluse, aga on saanud keelduva põhjuse, siis üks põhjustest võib olla ka see, et tema esitatud andmete põhjal on alust näha, et tegemist on püsiva maksejõuetusega. Ettevõtte maksevõimelisusest annab esmase vaate hetkeseisu näitav bilanss, kasumiaruandest näha olevad perioodi kulud ja tulud, rahavoogude aruannetest laekumised ja väljamaksud (Piiraja, 2009, lk 12). Eelnimetatud andmete pinnalt saab järeldada, kas tegemist võib olla pankrotiolukorraga. Juriidiliste isiku puhul saab näiteks hinnata isiku

maksevõime taset, mis on üks elementaarsemaid finantsolukorda iseloomustavaid koefitsiente. Maksevõime üldine tase näitab, mitme euro ulatuses on olemas käibevara ühe euro lühiajaliste kohustuste tagamiseks (Rahandus, 2017). Ajatamise juhendis on väljatoodud, et kui maksevõime on alla 0,9, siis on tegemist nõrga maksevõimega ja ettevõttel on käibekapitali defitsiit, ehk pikaajalise maksevõimetuse tõenäosus on kõrge. Samuti võib viidata pankrotiolukorrale see, kui äriühingu bilansist ilmneb, et omakapital on negatiivne.

Kui isikul on pankrotiolukord, siis tuleb esitada pankrotiavaldus. Pankrotiseaduse § 1 järgi on pankrot olukord, kus isikule on kohtumäärusega väljakuulutatud maksejõuetus. Kui isik mõistab, et tal on maksuvõlad ning need ei ole ajutised ega suuda rahuldada võlausaldajate nõudeid, siis on võlgnikul võimalus teha pankrotiavaldus. (Pankrotiseadus, 2003) Pankrotimenetluse eelduseks on asjaolu, et isik on maksejõuetu. Eesti õigekeelsussõnaraamatus tähistab maksejõuetus juriidilist terminit ja tähendab maksevõimetuks tunnistatud (Raadik, *et al.*, 2018). Pankrotiavalduse saab esitada nii võlgnik ise kui ka võlausaldaja. Samas kui pankrotiavalduse teeb võlausaldaja, näiteks maksuhaldur, siis tuleb isiku maksejõuetust põhjendada ja tõendada, et tal on võlgniku vastu nõue. Ka võlgnikul tuleb põhjendada oma maksejõuetus ning sellega koos esitada oma vara ja võlgade kohta nimekiri. (Aleksand, 2003, lk 81) Füüsilise isiku puhul ei ole kohustust teha pankrotiavaldus, kuid juriidilisele isikule on see püsiva maksejõuetuse korral kohustuslik.

Ka pankrotimenetluses saab kohaldada juhtide puhul vastutusele võtmist. Juriidilise isiku pankroti väljakuulutamiseks on eelkõige vaja välja selgitada selle põhjus. Selleks võis olla kuritegu, juhtimisviga või muu asjaolu. Peale selle välja selgitamist saab alles rääkida võlgniku vastutuse kohaldamisest. Füüsilisest isikust võlgniku puhul saab vastutusest rääkida ka hiljem, kui on pankrotimenetlus lõppenud ning on alustatud füüsilisest isikust võlgniku kohustuste vabastamise menetlusega. (Varul, 2003, lk 449)

Kui ajatamise puhul on juriidiline isik teiste äripartnerite suhtes usaldusväärne, siis pankrotimenetlusega on see vastupidine. Sõltumata sellest, kas võlgniku jaoks lõpeb pankrotimenetluse algatamine pankrotiga või mitte, siis tema maine on äripartnerite suhtes rikitud, sest pankrot mõjub ebausaldusväärseks. Lisaks pankrotimenetlusega kaasnevad kallid menetluskulud. (Piroja, 2009, lk 20) Küll aga pankrotimenetluse käigus rahuldatakse võlausaldajate nõuded. Seda tehakse võlgniku vara võõrandamise arvelt, võlgniku ettevõtte

tervendamise kaudu või nagu ka enne mainitud, siis füüsilisel isikul on võimalus võlgadest vabaneda. (Pankrotiseadus, 2003)

Siiski pankrotimenetluse põhiprobleemiks saab välja tuua selle, et see on ebaefektiivne. Eelkõige on tavapraktikas levinud, et isikul on vara vähe või üldse puudub, mida saaks võlgade katteks laiali jagada võlausaldajatele. Seetõttu efektiivsust suurendaks see, kui maksejõuetusmenetlus algaks varem, kus maksukohustuslane pole veel nii lootusetus olukorras. Seega siinkohal oleks otstarbekas hakata võlgnikul hindama oma maksejõulisust varem, et vastavad meetmed võtta enne kasutusele. (Manavald, 2011, lk 81)

Järgmiseks variandiks makseraskuse olukorras saab välja tuua saneerimise. Saneerimisseaduse § 2 järgi on saneerimine abinõude rakendamine ettevõtte majanduslike raskuste välja tulemiseks, tema likviidsuse taastamiseks, kasumlikkuse parandamiseks ja jätkusuutliku majandamise tagamiseks. Saneerimist kohaldatakse ainult eraõigusliku juriidilise isiku suhtes. (Saneerimisseadus, 2008) Eelkõige on üheks saneerimise eesmärgiks anda pikendust ettevõtja tegevusele, et oleks suurem võimalus rahuldada võlausaldajate nõuded kui pankroti puhul (Piiroja, 2009, lk 144).

Selleks, et ettevõtte saneerimine saaks alguse, tuleb saneerimist taotleva isiku avaldus esitada kohtule. Saneeritav ettevõtte peab vastama kolmele kriteeriumile (Saneerimisseadus, 2008):

- ettevõtte on majanduslikes raskustes;
- majanduslikustest raskustest on võimalik välja tulla;
- ei ole tegemist püsiva maksejõuetusega.

Samuti nagu ajatamise puhul, tuleb ka saneerimise puhul lisada juurde lisadokumente, näiteks ülevaade võlgniku finantsseisust, eelmise majandusaasta raamatupidamisaruandest, majandustulemustest, rahavoogudest ning võlanimekirjast. Samuti põhjendada, miks ettevõtte vajab saneerimist ja analüüs, miks selline olukord on tekkinud. (Saneerimisseadus, 2008)

Saneerimisabinõuks on näiteks nõuete ümber kujundamine, mis tähendab kohustuste täitmise tähtaja pikendamist, rahalise nõude täitmist osamaksetega, võlasumma vähendamist, kohustuse asendamist juriidilise isiku osa või aktsiaga. (Saneerimisseadus, 2008)

Kui on alustatud saneerimismenetlusega, siis saneerimisnõustaja teavitab viivitamata võlausaldajaid ja nimetab ka võla suuruse. Kui võlausaldaja võla suuruse nõudega ei nõustu,

siis tuleb tal esitada asjaolusid tõendavad tõendid. Peale võlausaldaja nõusolekut saab saata saneerimiskava kinnitamiseks kohtule. Peale kava kinnitamist algab saneerimiskava täitmine ja täitmise korral lõpeb saneerimismenetlus. Saneerimismenetluse käigus peatub isiku vara suhtes täitemenetlus ja viivise või ajas suureneva leppetrahvi arvestus kuni saneerimiskava kinnitamiseni. (Saneerimisseadus, 2008)

Kui äriühing ei ole eelnimetatud võimalusi kasutanud ning ei ole olukorra lahendamiseks samme astunud, saab välja tuua sundtäitmise. Sundtäitmine maksukorralduse seaduse mõistes tähendab seda, et maksuhaldur on sunnitud sisse nõudma maksukohustuslase poolt tasumata maksuvõla. Maksuhaldur saab maksuvõla sundtäitmist alustada juhul kui (Maksukorralduse seadus, 2002):

- kohustuse täitmise tähtpäev on kätte jõudnud ning nõue on sissenõutav;
- maksukohustuslast on seadusega ettenähtud korras teavitatud nõudest;
- maksuvõlg ei ole ajatatud;
- maksuvõlg ei ole aegunud, kustutatud või muul viisil lõppenud;
- haldusakti täitmist ei ole peatatud (ajatatud maksuvõla otsuse tühistamine).

Maksukohustuslase poolt tasumisele kuuluva maksusumma sundtäitmine on lubatud alles pärast seda, kui maksukohustuslasele on antud tähtaeg maksuvõla tasumiseks koos hoiatusega kohustuse tähtajal täitmatajätmise tagajärgede kohta (Maksukorralduse seadus, 2002). Hoiatuse sisuks on maksuhalduri meetmed maksuvõla sundtäitmiseks kui ei täideta haldusakti ettenähtud tähtaja jooksul (Randlane, 2016, 44). Näiteks maksuotsus sisaldab endas koheselt sundtäitmise hoiatust. Kui aga maksukohustus tekkis isiku esitatud deklaratsiooni alusel või maksuhalduri väljastatud maksuteate alusel, siis annab maksuhaldur sundtäitmise hoiatuse maksuvõla tasumise korralduses. Maksuhalduril on õigus anda maksukohustuslasele korraldus tasuda maksuvõlg 10 päeva jooksul korralduse saamise päevast arvates. Lisaks, kui maksuhalduril on põhjendatud kahtlus, et võla sissenõudmisega viivitamise korral muutub võla sissenõudmine võimatuks, on õigus anda maksukohustuslasele korraldus tasuda maksuvõlg 48 tunni jooksul korralduse kättetoimetamisest arvates. (Maksukorralduse seadus, 2002)

Kui võlga ei tasuta sundtäitmise hoiatuses antud tähtaja jooksul, siis saab maksuhaldur hakata maksuvõlga sundtäitma. Eestis on maksuhaldur ainuke institutsioon kohtutäituri kõrval, kelle võimuses on enda hallatavate nõuete sundtäitmine (Randlane, 2014). Maksukorralduse

seaduse § 128 kohaselt on maksuhalduri kohustus tasumata maksusumma sisse nõuda. Vastasel juhul muutuks maksukohustuste täitmine vabatahtlikuks, mis mõjutab kindlasti negatiivselt maksukuulekust. Maksukuulekus on isiku maksukäitumise tulemus. (Randlane, 2016, p. 8) Erandkorras on võimalik maksuvõlg sisse nõudmata jätta, kui maksuhaldur on kindlaks teinud, et sissenõudmisega seotud kulud ületavad maksusumma või maksusumma sissenõudmine on maksukohustulase maksevõimetuse tõttu lootusetu ning maksuhaldur ei pea pankrotiavalduse esitamist otstarbekaks (Maksukorralduse seadus, 2002).

Kui maksuhaldur on haldusakti koos sundtäitmise hoiatusega saatnud maksumaksjale ning maksumaksja ei ole sellele reageerinud ega ka oma maksuvõlga tasunud, siis halduril on õigus alustada maksuvõlgade sundtäitmist ilma hoiatamata (Randlane, 2016, lk 46).

Kui maksumaksja ei täida maksuhalduri poolt saadetud haldusakti tähtaja jooksul ära, siis on halduril õigus rakendada alljärgnevat täitetoiminguid (Maksukorralduse seadus, 2012):

- taotleda käsutuskeeldu nähtavaks tegeva keelumärke kandmist kinnistusraamatusse või muusse vararegistrisse;
- taotleda kohtuliku hüpoteegi seadmist;
- pöörata sissenõue rahalisele õigusele;
- arestida muud varalised õigused;
- anda korraldus väärtpaberite või väärtpaberikonto blokeerimiseks.

Sissenõude pööramine võlgniku rahalistele õigustele hõlmab õigust pöörata sissenõue isiku ettemaksukontol olevatele summadele, võlgniku pangakontole ja võlgniku töötasule või muudele sissetulekutele. Muudeks sissetulekuteks võivad olla näiteks kindlustushüvitised, üür, dividendid. Seejuures on keelumärked ja arestid pigem mõeldud täitmise tagamise meetmetena, kuna maksuhalduril ei ole õigus võlgniku vara pöörata sissenõudmisele. (Rahandusministeerium, 2014)

Pangakontode arestimine krediidasutustes on tavapärane sundtäitmise toiming ning see on üldjuhul äritegevusele väga koormav. See takistab tarnijatele arvete tasumist ja töötajatele palga maksmist ning võib äritegevuse halvata. Seetõttu on äriühingul alati mõistlik asuda kiiresti enne sundtäitmise alustamist suhtlusesse, et leida muud võimalikud lahendused.

Vara saab müüa kohtutäitur täitemenetluses. Sellegipoolest enne nõude edastamist kohtutäiturile peab maksuhaldur tegema endast kõik, et maksuvõlg sisse nõuda. Kuna kohtutäituri menetlus on võlgnikule tasuline, siis püütakse selleni jõudmist vältida, et kaitsta võlgniku. Võlgnikul tuleb täitemenetluses maksta täituritasu ning mahukate menetluste puhul ka täitekulu. (Randlane, 2016, lk 50) Maksuhaldur edastab võla kohtutäiturile sissenõudmiseks vaid vara realiseerimise eesmärgil, kui tema enda sundtäitmise toimingud ei ole tulemust andnud.

Üheks probleemiks saab võlgade sundtäitmisel pidada asjaolu, et maksukohustuslase maksejõuetus võib mõjutada sundtäitmise tulemusi selliselt, et maksukohustus jääb sisse nõudmata. mis omakorda tähendab seda, et maksumenetluse efektiivsus ning põhiseadusliku maksutulude kogumise kohustuse täitmise seab see kahtluse alla. (Künnapas, 2016, lk 80)

Sundtäitmisel on ka aegumistähtaeg, mis on viis aastat. Deklaratsiooni alusel tekkinud maksusumma aegumistähtaeg algab kohustuse täitmise tähtpäeva saabumise aastale järgneva aasta 1. jaanuarist (Maksukorralduse seadus, 2002).

Sundtäitmise aegumistähtaeg katkeb (Maksukorralduse seadus, 2002):

- kohtutäiturile maksuvõla sissenõudmiseks täitmisavalduse esitamisel;
- maksukohustuslase pankroti väljakuulutamisel;
- halduskohtu tehtud esialgse õiguskaitse määruse jõustumisel;
- saneerimismääruse jõustumisel või võlgade ümberkujundamise avalduse menetluse võtmise määruse jõustumisel.

Kui sissenõudmine äriühingult ei olnud tulemuslik, siis on maksuhalduril võimalik nõuda sisse võlg kolmandalt isikult, kes seaduse alusel vastutab maksumaksja või maksu kinnipidaja kohustuste täitmise eest ning selleks viiakse läbi vastutusmenetlus. Kui seaduslik esindaja, tegevjuht või vara valitseja rikub tahtlikult või raskest hooletusest seadusest tulenevaid rahalisi ja mitterahalisi kohustusi, vastutab ta selle tõttu tekkinud maksuvõla eest solidaarselt maksukohustuslasega. Kui nimetatud kohustuste täitmise üle on tegelik võim füüsilisel isikul, kes ei ole maksukohustuslase seaduslik esindaja, tegevjuht ega vara valitseja, kuid kelle tahtlik tegevus põhjustab maksuvõla, vastutab ta tekkinud maksuvõla eest solidaarselt

maksukohustuslasega. (Maksukorralduse seadus, 2002) Seega võib äriühingu juhatuse liige saada otsuse, mille kohaselt vastutab ka tema äriühingu võla eest.

Kokkuvõtvalt võla tekkimise korral ei ole alati mõistlik otsida lahendust ajatamise kaudu, samuti ei ole maksuhalduril alati mõistlik ajatamist võimaldada. Ajatamine ei ole iga kord äriühingu jaoks finantsiliselt kõige mõistlikum lahendus. Ajatamisel on kõrge intress olenemata sellest, et ajatamise puhul seda vähendatakse poole võrra. Peale ositi tasumise on isikul võimalus võtta ka pangast laenu, kui tegemist on ajutise maksejõuetusega, tasuda maksuvõlg muude kulude arvelt või hoopis kaasata uusi investoreid. Kui isikul on tegemist püsiva maksejõuetusega, siis on isikul kohustus esitada pankrotiavaldus. Lisaks neile võimalustele on isikul võimalik taotleda saneerimist, et suudaks oma ettevõtte raskustest välja tuua. Kui aga isik jääb maksuvõla olemasolul tegevusetult ootama, siis sel juhul on maksuhalduril õigus alustada võlgniku suhtes sundtäitmiseega. Kui ametnikul ei õnnestu sundtäites võlga sisse nõuda ning ka kohtutäituril see ebaõnnestub, siis on õigus hakata nõudma võlg sisse kolmandalt isikult, kes seaduse alusel vastutab maksumaksja kohustuste eest. Seega on võlgnikul ja maksuhalduril ajatamise üle kaaludes palju muid variante, mida maksuvõlga peale hakata kui maksuhaldur ei võimalda ajatamist või ei tundu maksukohustuslase jaoks see kõige parem variant.

2. MAKSUVÕLA TASUMISE AJATAMISE OTSTARBEKUS ÄRIÜHINGUTE NÄITEL

2.1. Ajatamise graafikuga äriühingute näitajad

Makseraskustes äriühingute võla ajatamise mõju hindamiseks on esmalt oluline analüüsida, milliste näitajatega äriühingute puhul otsustati võlg ajatada ja milliseks kujunesid näitajad pärast ajatamist. Autor võrdleb analüüsi läbiviimisel ajatamise graafiku saanud ettevõtete erinevate näitajate väärtuseid enne ajatamist ning pärast ajatamist ehk 11.03.2019 seisuga, mis on andmete väljavõtmise kuupäeva seis. Lisaks seatakse kriteeriumid, mille alusel jagatakse ajatamise tulemused negatiivseteks ja positiivseteks.

Kvantitatiivse analüüsi läbiviimiseks kasutati maksukohustuslaste registrist võetud massandmeid äriühingute näitajate kohta, kelle võlg ajatati perioodil 01.01.2017 – 31.12.2017. Käesolevas alapeatükis kasutati eelnimetatud äriühingute järgmiseid andmeid:

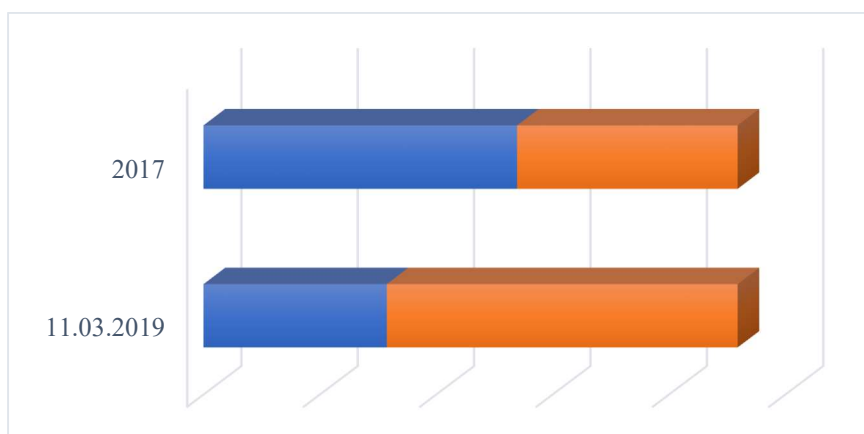
Massandmed on kantud Exceli tabelisse. Võrdlemisel kasutatakse tabelis toodud andmeid ning autor jagab näitajate väärtuste põhjal isikud gruppideks ja võrdleb, milline oli iga näitaja väärtuse puhul grupi suurus enne ajatamist ja pärast ajatamist. Võrreldakse, kuidas on pärast ajatamist muutunud ajatamise graafiku saanud äriühingute maksuvõla suurus, töötajate arv, käibe suurus, laekumiste vahemik ning kui paljudel isikutel on tekkinud maksejõuetuse olukord. Võrdluse tulemuse visualiseerimiseks koostatakse joonised.

Autoril tuleb ajatamise tulemuste positiivseteks ja negatiivseteks jagamise kriteeriumite üle otsustamisel kaaluda erinevaid võimalikke variante, nagu näiteks hinnata võla suurus ajatamise järel riigieelarvesse laekunud maksude kogusuurusega, võla ja käibe suhete muutumist ning töötajate arvu muutumist või maksejõuetusmenetluse järgnemist. Kriteeriumite hindamismeetodite paika panemisel võetakse arvesse ka seda, et Maksu- ja Tolliameti seadusejärgne ülesanne on koguda kokku riigi maksutulud ning seejuures tagada ka võrdne ettevõtluse keskkond.

Esmalt arvutatakse massandmete abil perioodil 01.01.2017 - 31.12.2017 kinnitatud ajatamise graafikute statistilised numbrid.

Järgnevalt analüüsitakse, kuidas muutusid ajatamise perioodil äriühingute erinevad näitajad. Näitajate muutuste paremaks arusaamiseks koostatakse joonised.

(vt joonis 1)

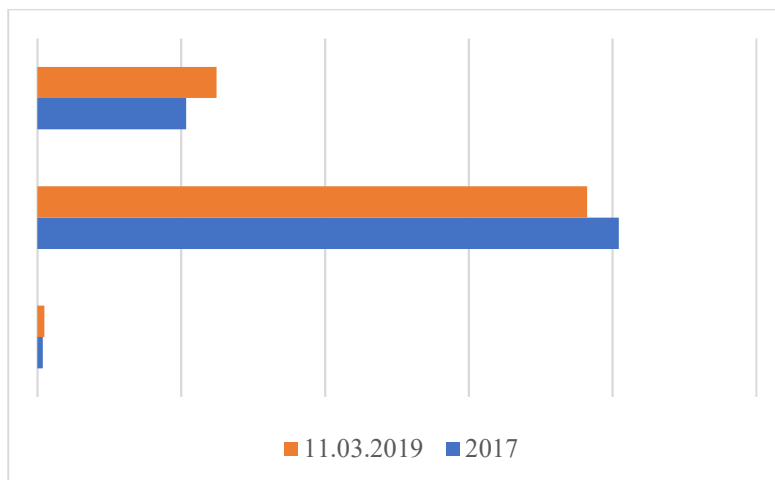

Joonis 1.

(autori koostatud)

(vt joonis 2)

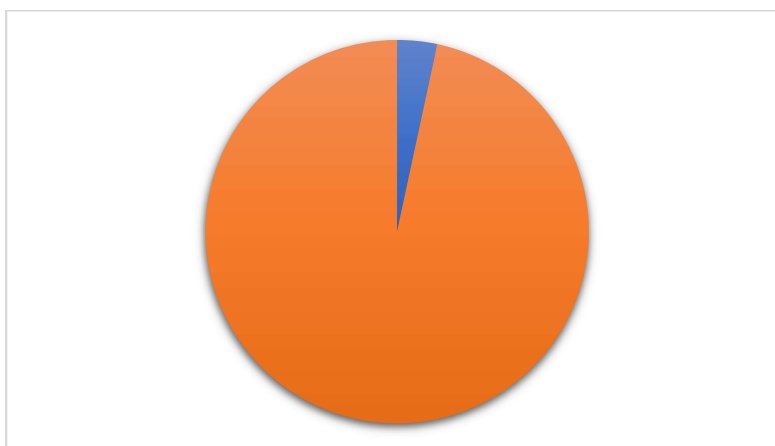

Joonis 2.

(autori koostatud)

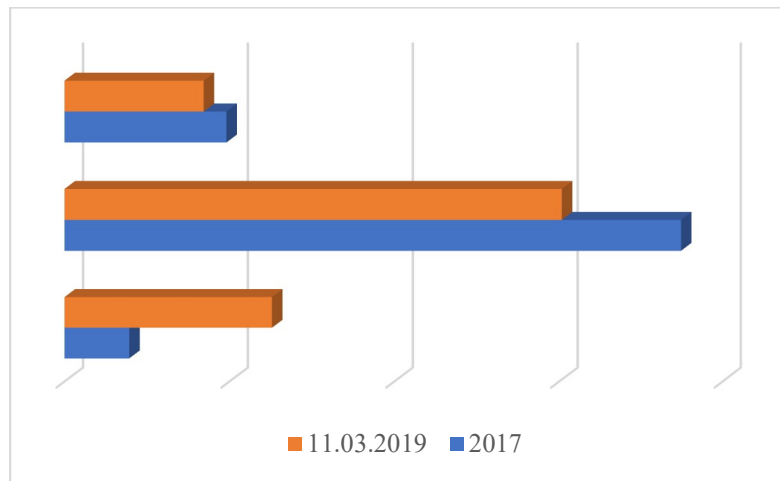
(vt joonis 3)

Joonis 3.
koostatud)

(autori

(vt joonis 4)

Joonis 4.
koostatud)

(autori

(vt tabel 1)

Tabel 1.

(autori koostatud)

Tüüp	

Autor võrdles iga tabelis toodud isiku esmase graafiku suurust ning peale ajatamist laekunud summa vahemiku väärtust, et leida isikute arv, kes tasusid peale ajatamist suurema summa kui oli ajatatud summa.

Et analüüsida järgnevas alapeatükis ajatamise otstarbekust, siis tuleb otsustada, millistel juhtudel loetakse ajatamise tulemust antud analüüsi kontekstis positiivseks ja millistes olukordades negatiivseks. Eeltoodud kvantitatiivsest analüüsist nähtus, et seda on võimalik hinnata näiteks võrreldes

Autor leiab, et ajatamise järel laekunud summade suurus saaks olla mõõdikuks eeldusel, et ilma ajatamiseta ei oleks arvatavasti isik tegevust jätkanud ja raha maksude katteks laekunud. Seega tagaks see kriteerium eelkõige riigieelarve täitmise eesmärki ning võtaks arvesse Maksu- ja Tolliameti eesmärki koguda kokku riigi maksutulud. Samas ei saa ainuüksi konkreetse isiku maksulaekumine olla kõige tähtsam ja tuleks vaadata ka seda, kas ajatamine aitab äriühingu makseraskustest välja. Vastasel juhul oleks maksuhaldur kaasa aidanud konkurentsieelise tekitamises, kuna äriühing oleks saanud vähendada enda kulusid maksude tasumata jätmise näol. See ei saa aga maksuhalduri eesmärgiks olla.

Siiski ei saa autori hinnangul hinnata ainuüksi äriühingu tervise paranemist (nt käibe andmete paranemist), kuna see võiski tulla maksude tasumata jätmise arvelt ning seega ei oleks sellise hindamiskriteeriumi puhul võrdse konkurentsikeskkonna tagamise ega ka riigi maksutulude kokku kogumise eesmärk.

Töö autor leiab, et ka see kui isik saab ajatamise graafiku tasutuks ei pruugi tähendada seda, et ajatamise mõju on positiivne, kuna kui uusi jooksvaid makse ei tasuta ja võlg kasvab, siis on see tekitanud ebaausa konkurentsi teiste ausate maksumaksjate ees. Nende isikute, kellel jäävad tasumata uued jooksvad maksukohustused, hetkeolukorda ei saa positiivseks lugeda. Kui tegemist ei ole enam ajutise makseraskusega, siis tuleb kaaluda pankrotiavalduse esitamist.

Autor leiab, et positiivseks saab tulemust lugeda, kui võlg vähenes vähemalt 5% esmasest ajatamise summast ning vähenemine toimus laekumise tulemusel. Sellisel juhul on tagatud võrdsele konkurentsikeskkonnale kaasaaitamise kriteerium ja ka riigitulude kokku kogumise eesmärgi kriteerium. Positiivsete tulemuste hulka saab lugeda ka sellised olukorrad, kus esimest vaadeldavat ajatamise graafikut ei suudetud tasuda, aga samas järgneva graafikuga võlg vähenes ning kokkuvõttes koos jooksvate võlgadega vähenes isiku maksuvõlg võrreldes sellega, mis see oli esmase ajatamise algul.

Kriteeriumiks seatakse 5% selletõttu, et see on küllaltki väike protsent maksuvõla vähenemisel, mis võib olla tasutud eeldusel, et ei kajastuks maksuvõlg avalikult. Kui maksuvõlg oluliselt ei vähene, siis on see ebaõiglane teiste ettevõtete suhtes, kes maksavad korralikult oma makse.

Eeltoodust lähtuvalt seadis autor negatiivsete tulemustele alljärgnevad kriteeriumid:

- Võlg on sama suur, kui ajatamise hetkel.
- Võlg on suurem, kui ajatamise hetkel.
- Võlg on küll väiksem, kui ajatamise hetkel, kuid peale esmast ajatamist on võlga maha kantud suuremas summas kui isik on ise kontole kandnud maksuvõla katteks.

- Võlg on küll väiksem, kui ajatamise hetkel, kuid ajatamisgraafikus olevat summat ei tasutud üldse. See näitab, et ajatamisgraafik ei täitnud eesmärki ja isikul polnud kavaski tasuda seda, kuigi jooksvaid makse maksis.
- Võlg vähenes alla 5% ajatamise summast sealjuures oluliselt suuri laekumisi isiku poolt ei toimunud.

Maksukohustuslaste registrist saadud andmete abil ajatamise otstarbekuse edasiseks kvantitatiivseks analüüsimiseks tuli seada kriteeriumid, mille järgi jaotada ajatamise tulemused negatiivseteks ja positiivseteks. Kvalitatiivse analüüsi tulemusel loeb autor negatiivseks tulemuseks seda, kui võlg vähenes alla 5%, võlg jäi samaks, võlg suurenes, võlg vähenes tänu sellele, et see kanti maha. Positiivseks tulemuseks loeti seda kui isiku võlg vähenes vähemalt 5%. Töö autor on arvamusel, et ajatamise menetluses on äriühingutel palju erinevaid näitajad, mida oleks võimalik enne ajatamise võimaldamist hinnata, kuid tuleb analüüsida milliste näitajatega on otstarbekas maksuvõlga ajatada ning mis tulemuse see tavapäraselt annab.

2.2. Ajatamise mõju ning selle otstarbekus

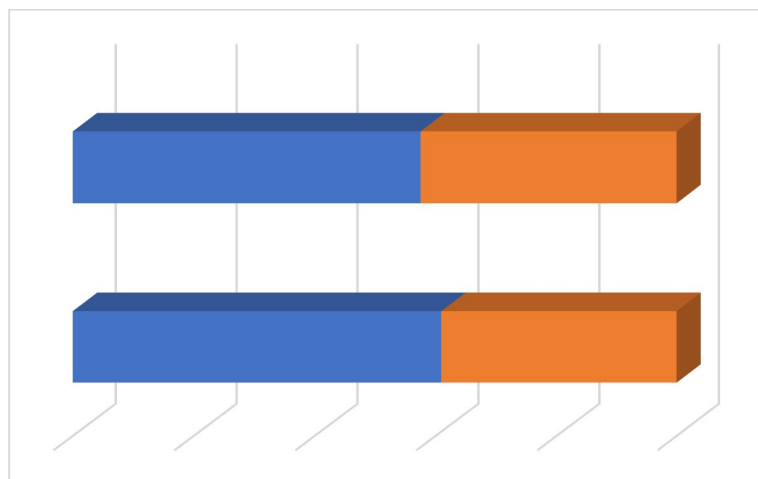
Paljude äriühingute jaoks, kellel on maksuvõlad, on oluline saada ajatamise graafik, kuna sellest võib sõltuda äriühingute jätkusuutlikkus. Samas peab maksuhaldur arvestama, et tema põhiülesanne on maksud kokku koguda, kuid seejuures ei tohi tekitada konkurentsieelist. Seega on eesmärk ajatamist võimaldada eelkõige nendele äriühingutele, kelle osas on tulemus

eeldatavasti positiivne. Selleks, et positiivne tulemus tagada, on vaja analüüsida, milliste näitajatega äriühingutel lõpeb ajatamine positiivselt ning vajadusel muuta ajatamise menetluses otsustamise praktikat. Oluline on välja selgitada, kas ajatamise edukus sõltub kindlatest näitajatest ning millal on otstarbekas ajatamist lubada ja millal mitte. Et määrata, kas ajatamine oli edukas, siis analüüsis tuginetakse eelmises alapeatükis autori poolt määratud positiivsete ja negatiivsetele kriteeriumitele.

Et välja selgitada, kas ajatamise edukus sõltub kindlatest näitajatest ning seostest, viiakse läbi kvantitatiivne analüüs. Kvantitatiivse analüüsi läbiviimiseks kasutatakse maksukohustuslaste registrist võetud massandmeid äriühingute näitajate kohta, kelle võlg ajatati perioodil 01.01.2017 – 31.12.2017. Käesolevas alapeatükis kasutatakse järgmiseid andmeid:

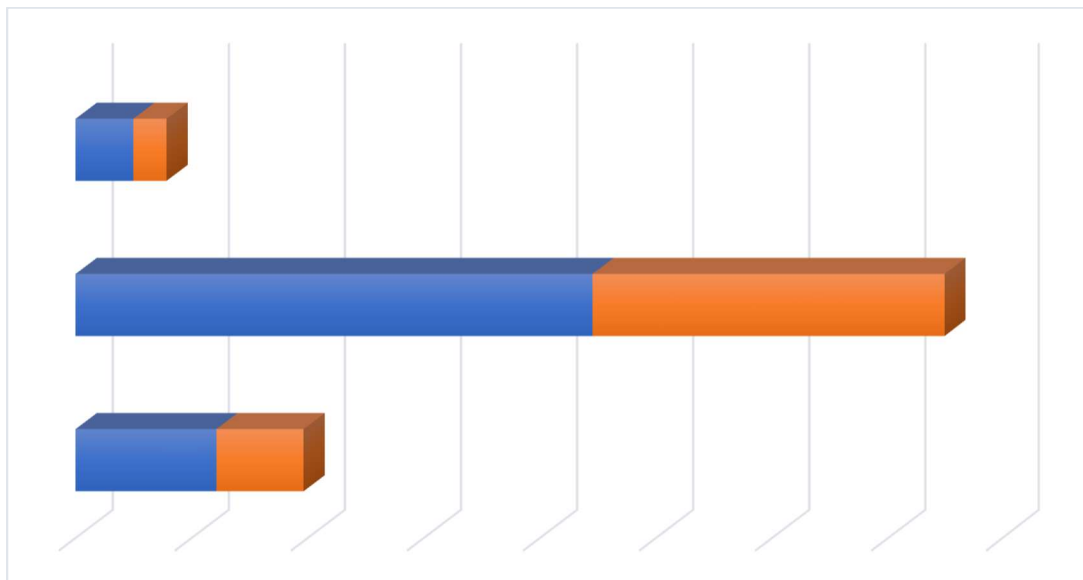
Analüüsi teostamiseks viis autor esmalt läbi andmetöötluse ning leidis vastavalt seatud kriteeriumitele iga analüüsi kaasatud äriühingu osas, kas tema ajatamine lõppes positiivselt või negatiivselt.

. Iga grupi puhul võrreldi negatiivse ja positiivse tulemusega isikute arvu ning selle abil leiti kõige tugevamad seosed näitajate ja ajatamise tulemuslikkuse vahel. Analüüsis tõi autor välja näitajate osakaalu positiivsete ja negatiivsete tulemuste näol.

Joonis 5.
koostatud)

(autori

Joonis 6.

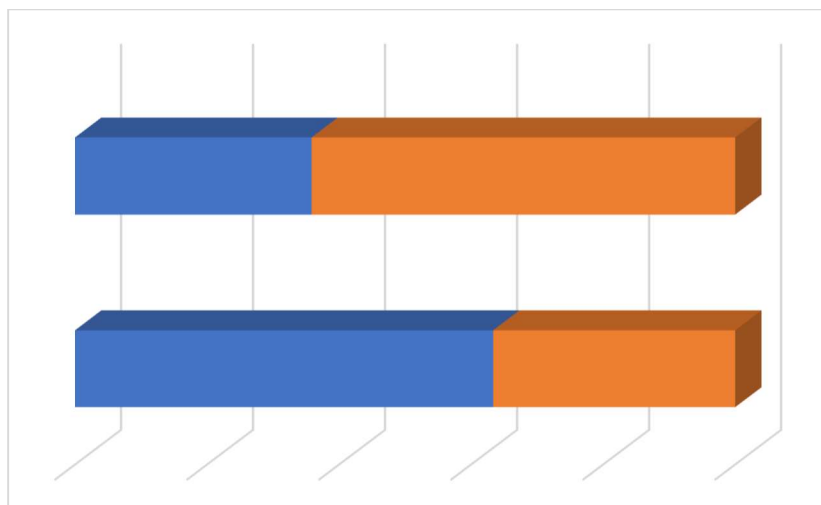
(autori koostatud)

Võla ja käibe suhte andmete sügavamal analüüsimisel tegi autor täiendava andmete töötlemise ning vaatles eraldi isikuid, kelle tänase võla suurus võrreldes esmase ajatamise võla suurusega on kasvanud üle 100 000 euro, seega tegemist on eriti negatiivse tulemusega ajatamistega.

. Autori hinnangul võib olla tegemist olukorraga, kus isik tahtis oma maksuvõlga ajatada, et saaks ilma takistusteta oma ettevõtet edasi juhtida ning plaanis seejuures makse mitte maksta või hakkas ettevõtet kehvasti minema ning ei suudetudki enam makse maksta korralikult. Seega võib tegemist olla nii tahtliku maksude maksmata jätmisega, kui ka tavapärase äririski realiseerumisega. Autor peab siiski riskiteguriks, kui käive on võlast üle poole võrra suurem ning ei nõustuks ajatamisega, kuna sellises olukorras peaks isik olema maksevõimeline. Ajatamine on aga mõeldud vaid ajutises makseraskuse olukorras olevale isikule. Lisaks sellele soovitab autor suunata isik sellises olukorras pigem leidma vahendeid maksuvõla tasumiseks, sealhulgas näiteks kasutama arvelduskrediiti, kui ta ei saa võlga kohe enda vahenditega ära maksta.

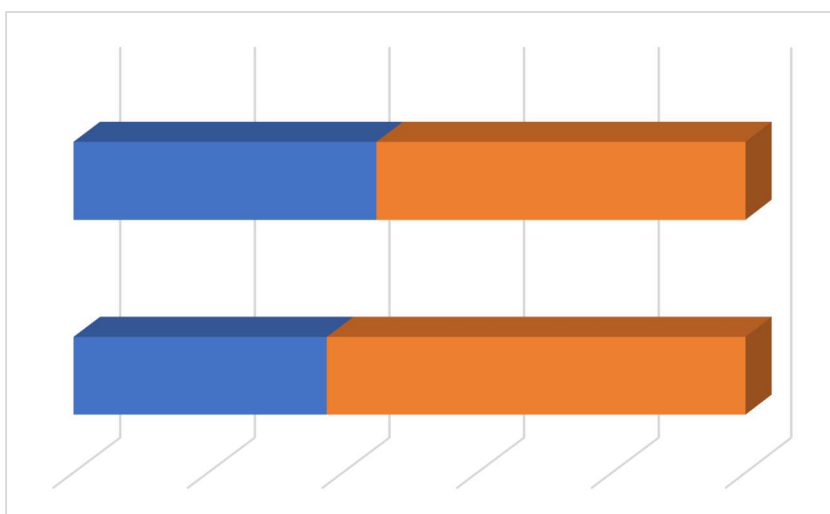

Joonis 7.

(autori koostatud)

Maksuhalduril on õigus nõuda tagatist, kui isik soovib maksuvõlga ajatada.

Joonis 8.

(autori koostatud)

Kui isik ei suuda maksegraafikuid täita ega jooksvaid makse maksta, siis tuleks mõelda selle peale, et peaks esitama pankrotiavalduse. Kui äriühing ei suuda makse maksta pikaajaliselt, siis see näitab isiku püsivat maksejõuetust.

KOKKUVÕTE

Äriühingute kasv Eestis toob paratamatult kaasa ka ajutistesse või püsivatesse makseraskustesse sattuvate äriühingute kasvu. Makseraskuse olukorra lahendamiseks on mitmeid variante. Isikul on muuhulgas võimalik oma maksuvõlga ajatada, võtta pangast laenu, algetada saneerimismenetlus või püsiva maksejõuetuse korral esitada pankrotiavaldus. Ajatamine võib tunduda isiku jaoks esialgu kõige lihtsam variant, kuid võib ajatamise otsustamisel tehtava vale kaalutluse tulemusel pikendada hoopis tegutsemist makseraskuse olukorras ja suurendada seeläbi ebaausat konkurentsi. Seetõttu võeti töös vaatluse alla see, millist mõju avaldab ja kui otstarbekas on ajatamine erinevate näitajatega äriühingute puhul ning kas ajatamine on olnud abiks või pikendanud tegutsemist makseraskuse olukorras.

Lõputöö aktuaalsus seisnes selles, et seoses äriühingute arvu jõudsa kasvuga Eestis suureneb järjepidevalt ka ajatatud võlga isikute arv. Lisaks on Maksu- ja Tolliameti arengukava 2017-2020 üheks eesmärgiks pakkuda makseraskustes maksumaksjatele paindlikke lahendusi, sealhulgas paindlikke ajatamisgraafikuid. Lõputöö teema uudsus seisnes selles, et seni ei ole Sisekaitseakadeemia lõputöös uuritud maksuvõla tasumise ajatamise mõju ning selle otstarbekust äriühingute näitel.

Probleemipüstitus tulenes sellest, et kui ei ole täpselt teada, milliste näitajatega äriühingutele mõjub ajatamine positiivselt, siis ei ole võimalik teha õigeid kaalutusotsuseid ajatamise menetlustes. See suurendab riski, et isikud tegutsevad püsiva maksejõuetuse olukorras, maksud jäävad laekumata ning maksuhaldur suurendab ebavõrdsust ärikeskkonnas. Sellest tulenes probleemküsimus, milliste näitajatega äriühingute maksuvõla ajatamine on otstarbekas ja annab positiivse tulemuse.

Lõputöö eesmärk oli välja selgitada, milliste äriühingute näitajate korral on ajatamine tulemuslik ja seetõttu otstarbekas.

Lõputöö eesmärgi täitmiseks püstitati neli uurimisülesannet. Esimene uurimisülesanne oli anda ülevaade ajatamise olemusest ja eesmärgist. Maksuvõlg on tähtpäevaks tasumata jäetud maksusumma ning sellelt arvestatud intress. Kui isik satub makseraskustesse, siis on tal

võimalik oma maksuvõla tasumine ajatada. Maksuvõla tasumise ajatamine on ajutise maksuvõla ositi tasumine igakuiselt selleks kehtestatud graafiku alusel. Vastavalt lihtsustatud ajatamise kriteeriumitele toimub ajatamine, kas lihtsustatud korras, ehk vastuse saab automaatselt või tavakorras, mis vaadatakse ametniku poolt läbi 20 päeva jooksul. Ajatamise peamisteks eelisteks on intressimäära soodustuse saamise võimalus, maksuvõla puudumise tõendi saamise võimalus, riigihanketel osalemise võimalus, ning sundtäitmise vältimine. Seega eesmärgiks on pakkuda isikule soodsaid tingimusi selleks, et ta saaks maksud tasutud ning saaks oma äritegevust edukalt jätkata, ilma et tema pangakontod arestitakse.

Teine uurimisülesanne oli anda ülevaade ajatamise alternatiividest. Ajatamisel on kõrge intress olenemata sellest, et ajatamise puhul vähendatakse intressi poole võrra. Seega pole ajatamine alati kõige mõistlikum variant maksuvõlast edukalt vabaneda. Isikul on peale ajatamise võimalus ajutise maksejõuetuse korral võtta pangast laenu või arvelduskrediiti. Juriidilisel isikul on võimalus taotleda ka saneerimist, et äriühingu tegevusega jätkata. Kui aga isikul esineb juba püsiv maksejõuetus, siis on mõistlik esitada pankrotiavaldus. Juhul kui isik ise ei otsi oma probleemile lahendust, siis on maksuhalduril kohustus alustada võlgniku võla suhtes sundtäimisega. Kui maksuhalduril ei õnnestu võlg sisse nõuda, siis on võimalik pöörduda kohtutäituri poole, kes isiku vara sundmüüki teostab. Võlgnikult võla sissenõudmise ebaõnnestumise korral on õigus võlg sisse kolmandalt isikult, kes seaduse alusel vastutab maksumaksja kohustuste eest. Seega ajatamise kõrval on palju variante, kuidas võlgnik ise või maksuhaldur saavad maksejõuetuse olukorras tegutseda.

Kolmandaks uurimisülesandeks oli analüüsida, milliste näitajatega äriühingute maksuvõlad ajatatakse ja millised on näitajate muutused peale ajatamist. Lisaks seati edasiseks ajatamise tulemuslikkuse hindamiseks kriteeriumid. Analüüsis selgus, et maksuvõlga ajatavate äriühingute näitajad on väga erinevad ning seoses sellega on ka näitajate muutused erinevad.

Analüüsi tulemusel leiti, et positiivseks ajatamise tulemuseks saab lugeda seda, kui võlg on tänaseks võrreldes esmase ajatamisega vähenenud vähemalt 5%.

Neljandaks uurimisülesandeks oli analüüsida ajatamise tulemusi ning seda, millistel juhtudel on otstarbekas maksuvõlg ajatada ja millal mitte.

Töö autor teeb ettepaneku, et kui maksuhaldur teeb isikule negatiivse ajatamise otsuse arvatava püsiva maksejõuetuse tõttu, siis tuleks maksuhalduril selgitada maksukohustuslasele, et tal on kohustus esitada pankrotiavaldus.

SUMMARY

According to the Tax and Customs Board, the number of persons applying for paying tax liabilities in instalments has been increasing in recent years. Legislative acts provide several possibilities to address the situation of solvency, for example, persons can pay tax liabilities in instalments or submit an application to the court for reorganization or for initiating the bankruptcy proceedings.

The title of the thesis is the impact and expediency of payment of tax arrears in instalments by using the example of corporate entities. Thesis is written in Estonian and consists of two chapters, 44 pages total. 43 references are used in this thesis and cited in the text.

The thesis problem is that if there is no knowledge of what kind of indicators will affect the payment in instalments positively, then it is not possible to make the right discretionary decisions in this procedure. This increases the risk that individuals will continue their activity in the situation of permanent insolvency, the taxes remain unpaid, and the tax authority increases the inequality in the business environment.

The aim of this thesis is to find out what company indicators make the payment of tax liabilities in instalments successful and therefore beneficial.

The following research tasks have been set to achieve the aim of the thesis:

1. Provide an overview of payment of tax liabilities in instalments and purposes.
2. Provide an overview of the alternatives to tax liabilities in instalments.
3. Analyse the changes in corporate indicators after paying tax liabilities in instalments and identify which criteria can be used to consider the result to be positive or negative.
4. Analyse the relationship of corporate indicators with tax arrears in rescheduling procedure and find out when it was expedient apply for the payment of tax arrears in instalments and when not.

The author proposes the following – if

the tax authority considers the subject permanently insolvent and therefore the person tax liabilities will not be accepted for payment in instalments then the tax authority should explain to the legal person, that he has an obligation to file for bankruptcy.

VIIDATUD ALLIKATE LOETELU

Alekand, A., 2004. *Sundtäitmis- ja pankrotiõigus*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Estonian Tax and Customs Board, 2018. *About tax arrears*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.emta.ee/eng/private-client/payment-taxes-and-claims-tax-arrears/about-tax-arrears> [Kasutatud 14.01.2019].

Farrar, J., Kaplan, S.-E. & Thorne, L., (2019). The Effect of Interactional Fairness and Detection on Taxpayers Compliance Intentions. *Journal of Business Ethics*, 154(1), pp. 167–180.

Franco, G., Hope, O. & Lu, H., 2017. Managerial ability and bank-loan pricing. *Journal of Business Finance & Accounting*, 44(9/10), pp. 1315-1337.

Haldusmenetluse seadus (2001) RT I, 13.03.2019, 55.

Jänes, Olavi., 2008. Intress ja viivis võlasuhtes. *MaksuMaksja*, 12.

Jõgi, J. & Uibo, K., 2017. Maksuintressi kohane määr. *Juridica*, 4, lk 223-231.

Kim, M. & Park, J., 2017. Do Bank Loans To Financially Distressed Firms Lead To Innovation? *Japanese Economic Review*, 68(2), pp. 244-256.

Künnapas, K., 2016. *Maksukohustuse täitmise preventiivne tagamine enne maksukohustuse tuvastamist: ettevaatuspõhimõtte maksumenetluses*. Doktoritöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Lehis, L., 2012. *Maksuõigus*. 3. trükk. Tallinn: Juura.

Lehis, L., 2018. Maksuvõla tasumise ajatamine. *Eesti maksuseaduste kommentaarid*. Tallinn: Casus Tax Services OÜ, lk 5-30.

Maksu- ja Tolliamet, 2017. *Maksuvõla tasumise ajatamise juhend*. [Kasutatud 24.04.2019].

Maksu- ja Tolliamet, 2017. *Maksu- ja Tolliameti arengukava 2017-2020*. [Võrgumaterjal]
Leitav: https://www.emta.ee/sites/default/files/kontaktid-ja-ametist/ameti-struktuur-ulesanded_strateegia/strateegia/20170608_mta_strateegiadokument_2017-2020.pdf
[Kasutatud 04.01.2019].

Maksu- ja Tolliamet, 2018. *Ajatamine*. [Võrgumaterjal] Leitav:
<https://www.emta.ee/et/eraklient/maksude-ja-nouete-tasumine-volad/ajatamine> [Kasutatud
14.01.2019].

Maksu- ja Tolliamet, 2018. *Tagatised*. [Võrgumaterjal] Leitav:
<https://www.emta.ee/et/ariklient/toll-kaubavahetus/tagatised> [Kasutatud 15.01.2019].

Maksu- ja Tolliamet, 2019. *Maksu- ja Tolliameti maksuvõla dünaamika 2017-2019*.
[Võrgumaterjal] Leitav: https://www.emta.ee/sites/default/files/kontaktid-ja-ametist/maksulaekumine-statistika/maksuvola-dunaamika/voladunaamika_2017-2019.pdf
[Kasutatud 04.01.2019].

Maksu- ja Tolliamet, 2019. *Maksuvõlgadest*. [Võrgumaterjal] Leitav:
<https://www.emta.ee/et/eraklient/maksude-ja-nouete-tasumine-volad/maksuvolgadest>
[Kasutatud 04.01.2019].

Maksukorralduse seadus (2012) RT I, 07.12.2018, 5.

Maksukorralduse seadus (2012) RT I, 07.12.2018, 6.

Manavald, P., 2011. *Maksejõetusõigusliku regulatsiooni valikuvõimaluste majanduslik põhjendamine*. Doktoritöö. Tartu: Tartu Ülikool.

Minumets, D. & Kulm, P., 2014. *Riigihangete õigus*. Tallinn: Juura.

Pankrotiseadus (2003) RT I, 31.05.2018, 30.

Piiraja, M., 2009. *Pankrot*. Tallinn: OÜ Agitaator.

Pikamäe, K., 2006. Kaalutusvigadest. *Juridica*, 2, lk 75-83.

Raadik, M., Ereht, T., Leemets, T. & Mäearu, S., 2018. Maksejõuetu. Rmt: *Eesti õigekeelsussõnaraamat*. [Võrgumaterjal] Leitav: <http://www.eki.ee/dict/qs/index.cgi?Q=maksej%C3%B5uetu&F=M> [Kasutatud 17.01.2019].

Raamatupidamise seadus (2002) RT I, 09.05.2017, 30.

Rahandus, 2017. *Laen*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.rahandus.ee/et/laen> [Kasutatud 17.01.2019].

Rahandusministeerium, 2014. *Maksukorralduse seaduse seletuskiri*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.rahandusministeerium.ee/et/maksu-ja-tollipoliitika> [Kasutatud 15.01.2019].

Rahandusminister, 2002. *Riiklike maksude maksuvõla tasumise ajatamise kord. Määrus. RT I, 19.12.2018, 25*. [Võrgumaterjal] Leitav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/119122018025> [Kasutatud 17.01.2019].

Randlane, K., 2012. Tax Compliance and Tax Attitudes: The case of Estonia. *Journal of Management & Change*, 29(1), pp. 89-103.

Randlane, K., 2014. Ühtsema riigivalitsemise suunas: kliendipõhise loogika rakendamise võimalused avaliku-õiguslike rahaliste nõuete sissenõudmisel. *Riigikogu Toimetised*, nr 26, lk 144-155.

Randlane, K., 2016. *Maksuvõlgade sissenõudmine: üldmenetlus: õpik mittejuristidele*. Tallinn: Sisekaitseakadeemia.

Randlane, K., 2016. Tax Compliance as a System: Mapping the Field. *International Journal of Public Administration*, pp. 1-11.

Riigihangete seadus (2017) RT I, 29.06.2018, 79.

Saneerimisseadus (2008) RT I, 26.06.2017, 35.

Schlechtriem, P., 2000. *Võlaõigus eriosa*. 4. ümbertöötatud trükk. Tallinn: Juura.

Tammert, P., 2005. *Maksundus*. 3. ümbertöötatud trükk. Tallinn: OÜ Aimwell.

Truuts, S., 2016. Arvelduskrediidi kasutamise ABC. *Äripäev*, 02.veebruar, [Võrgumaterjal]
Leitav: <https://www.aripaev.ee/kliendiblogi/2016/02/09/arvelduskrediidi-kasutamise-abc>
[Kasutatud 20.01.2019].

Tulumaksuseadus (1999) RT I, 28.12.2018, 51.

Varul, P., 2003. Võlgniku vastutus pankroti korral. *Juridica*, VII, lk 449-456.

Varul, P., 2009. Maksuvõla ajatamine ja sellega seotud 01.01.2009 jõustunud maksukorralduse seaduse muudatused. Advokaadibüroo Paul Varul, [Võrgumaterjal] Leitav: http://uudiskiri.varul.ee/files/Maksuvola_ajatamine.pdf [Kasutatud 15.01.2019].

Võlaõigusseadus (2001) RT I, 22.03.2018, 4.

Äriseadustik (1995) RT I, 28.02.2019, 10.